

ViS – Vård i Samverkan

Kommun(er): Samtliga kommuner i Uppsala län.

Region Uppsala: Vårdhygien, Region Uppsala och Smittskyddsenheten, Uppsala län.

Fastställt av: TL HSVÖ

Datum: 2024-01-29.

Samverkan avseende smittskydd, vårdhygien och hygien i Uppsala län

Innehåll

Samverkan avseende smittskydd, vårdhygien och hygien i Uppsala län.....	1
Bakgrund	3
Termer och begrepp	4
Ansvar	5
Kommunerna	5
Vårdhygien, Region Uppsala	5
Smittskyddsenheten.....	6
Syfte	6
Omfattning.....	6
Genomförande.....	6
Kvalitetsområden - Nationell vägledning	6
Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning	8
Evidensbaserade styrande och stödjande dokument.....	9
Utbildning och träning	9
Registrering och övervakning av vårdrelaterade infektioner - Infektionsregistrering.....	9
Multimodalt arbetssätt för implementering	10
Systematiskt kvalitetsarbete – mätning och uppföljning av strukturer och processer	10
Bemanning, arbetsbelastning och beläggningsgrad	11
Lokaler och utrustning.....	11
Uppföljning.....	11
Referenser.....	12

Dokumenthistorik.....	13
Bilaga 1. Förskola.....	15
Lokalt ombud på förskola.....	15
Utbildning.....	15
Egenkontroll vid förskola.....	15

Bakgrund

I gällande lagstiftning avseende smittskydd, hälso- och sjukvård, arbetsmiljö, patientsäkerhet, ledningssystem för ett systematiskt kvalitetsarbete och andra relevanta föreskrifter beskrivs respektive ansvar för att skapa och upprätthålla en god hygienisk standard. Nedan beskrivs vilka styrande författningar och dokument som påverkar samarbetet inom området.

En god hygienisk standard innebär enligt Socialstyrelsen att lokaler, utrustning, organisering och planering av verksamheten utformas så att risken för infektioner och smittspridning blir så liten som möjligt. Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien gäller för alla berörda verksamheter inom hälsa, stöd, vård och omsorg och ställer krav på basala hygienrutiner (1).

Syftet med Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter är att stärka verksamheternas förutsättningar att förebygga och förhindra smitta (2). Det ställs krav på verksamheterna att:

- Det finns rutiner för att förebygga och förhindra smittspridning samt informera personal, den som beviljats vård och omsorgsinsatser och dennes närstående med information om hur verksamheten arbetar.
- Analysera risker för smitta och smittspridning.
- Utbilda och fortbilda personalen.

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter anges krav på arbetsgivare (3). Exempelvis ska arbetsgivaren ansvara för arbetskläder och dess tvätt inklusive kostnaderna för detta. Arbetsgivaren ska vid behov även erbjuda vaccination, andra medicinska förebyggande åtgärder, kontroller och uppföljande kontroller om arbetstagare kan ha utsatts för eller riskerar att utsättas för smittämnen i arbetet.

Svensk förening för Vårdhygien har gett ut, Byggegenskap och Vårdhygien (BOV) som är ett vägledande dokument för vårdhygieniska aspekter vid ny- och ombyggnation samt renovering av vårdlokaler (4).

Vårdrelaterade infektioner (VRI) är den vanligaste vårdskadan inom hälso- och sjukvården som innebär stora kostnader för samhället och ett stort lidande för den enskilde. VRI är förenligt med hög mortalitet särskilt för äldre och bidrar till utvecklingen av antibiotikaresistens. VRI är möjliga att förebygga genom ett systematiskt evidensbaserat kvalitetsarbete och goda kunskaper på området.

Nationell arbetsgrupp för Vårdhygien (NAG vårdhygien) har utarbetat en vägledning för vårdhygieniskt arbete. Vägledningen visar hur svensk vård och omsorg kan uppfylla de krav som berör det vårdhygieniska området utifrån de befintliga författningar som rör hälso- och sjukvården och i delar även omsorgen (5).

Smittskyddsenheten har tillsammans med Strama tagit fram verktyg för att minska smittspridning inom förskolan, Frisk i förskolan (6). Det handlar om rutiner för infektioner, smittspridning och hygien i förskola som ska gälla i länets kommuner. Anvisningar för förskola presenteras i [bilaga 1](#).

Socialstyrelsens publikation, Smittskyddsenheternas och smittskyddsläkarnas förutsättningar och kapacitet (7), belyser vikten av samverkan som en framgångsfaktor för huvudmän och vårdgivare för att bland annat hantera utmaningar som kan komma vid nya smittutbrott.

Region Uppsala och kommunerna i Uppsala län har gemensamt tagit initiativ till utvecklad samordning av organisationer och verksamheter inom området hälsa, stöd, vård och omsorg. En samverkansorganisation har byggts upp för att stimulera till och underlätta aktiv samverkan och dialog på politisk och tjänsteledningsnivå, Tjänsteledning hälsa, stöd, vård och omsorg (TL-HSVO). Som stöd för samverkan finns en Närvårdsstrategi (8).

Termer och begrepp

Begreppen nedan är hämtade ur Socialstyrelsens termbank om inte annat anges (9).

Vårdrelaterad infektion (VRI): Infektion som uppkommer hos person under slutet vård eller till följd av åtgärd i form av diagnostik, behandling eller omvårdnad inom övrig vård och omsorg, eller som personal som arbetar inom vård och omsorg ådrar sig till följd av sin yrkesutövning.

Grundläggande kunskap: Kompetens som all vårdpersonal ska ha för att säkerställa att samtliga arbetsuppgifter genomförs på sådant sätt att VRI så långt det är möjligt förebyggs (10).

Expertkunskap: Avser sakkunskap utöver den grundläggande kunskapen, som vårdgivaren har samlat i en vårdhygienisk enhet med uppgift att bl.a. medverka i det långsiktigt preventiva arbetet och vid behov göra akuta stödinsatser, exempelvis i samband med utbrott av vårdrelaterade infektioner.

Strama: Samverkan mot antibiotikaresistens. Strama arbetar för en rationell användning av antibiotika och minskad antibiotikaresistens (11).

Socialtjänst: Med socialtjänst avses i första hand den verksamhet som regleras genom bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, samt personlig assistans som utförs med assistansersättning som regleras i 51 kap. socialförsäkringsbalken (2010:110).

Särskilt boende, som insats: Individuellt inriktad insats i form av boende som ges med stöd av socialtjänstlagen eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Särskilt boende för äldre: Boende som tillhandahåller bostäder eller platser för heldygnsvistelse tillsammans med insatser i form av vård och omsorg för äldre personer med behov av särskilt stöd.

Korttidsplats: Bäddplats utanför det egna boendet avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt.

Korttidsvistelse: LSS-insats i form av vistelse utanför det egna hemmet för miljöombyte och rekreation för person med funktionsnedsättning eller avlösning i omvårdnadsarbetet för anhöriga.

Korttidstillsyn: LSS-insats i form av tillsyn utanför det egna hemmet för barn över 12 år med funktionsnedsättning.

Boende med särskild service: Boende som tillhandahåller bostäder för personer med funktionsnedsättning och med behov av stöd och särskild service enligt LSS eller SoL.

Boendestöd: Bistånd i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende.

Hemtjänst: Bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes bostad eller motsvarande.

Verksamhetschef: För bestämmelser om verksamhetschef i hälso- och sjukvården, se hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Verksamhetens chef: I denna riktlinje används två begrepp för chef då den omfattar mer än bara hälso- och sjukvårdsverksamhet. Med verksamhetens chef avses i denna riktlinje en chef för verksamhet inom SoL, LSS och HSL.

Ansvar

Kommunerna

Varje kommun har ett ansvar för att samarbeta med andra myndigheter, och att följa lagstiftning och föreskrifter i frågor rörande hygien, vårdhygien och smittskydd. Kommunerna och verksamheter i egen och privat regi är ålagda att följa riktlinjer och tar del av utbildningar. Verksamhetens chef bär det formella ansvaret för en god hygienisk standard och att brister åtgärdas. Varje medarbetare är ansvarig att följa gällande riktlinjer och rutiner.

Alla verksamheter i hälso- och sjukvården ska ha en verksamhetschef.

Verksamhetschefen är den som har det övergripande ansvaret för verksamheten och för att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet. Det är vårdgivaren som bestämmer vilket ansvar och vilka arbetsuppgifter som verksamhetschefen ska ha. Vissa arbetsuppgifter måste dock alltid ingå i verksamhetschefens ansvarsområde.

Vårdhygien, Region Uppsala

I Uppsala län finns den vårdhygieniska expertisen på Region Uppsalas ledningskontor, Hälso- och sjukvårdsavdelningen (12). Vårdhygien arbetar för att förebygga uppkomst av VRI och minska risken för smittspridning i vården.

Vårdhygiens uppdrag är att stödja verksamheter och samverka med Region Uppsala och kommunerna i Uppsala län.

Smittskyddsenheten

Smittskyddsläkaren har tillsammans med övriga medarbetare på Smittskyddsenheten till uppgift att förebygga och minska spridningen av smittsamma sjukdomar inklusive multiresistenta bakterier hos befolkningen i Uppsala län. Smittskyddsläkaren ska också bevaka att den som bär på en smittsam sjukdom får den vård och det stöd som behövs för att förhindra att smitta sprids, samt följa att vårdgivare vidtar de åtgärder som krävs för att förhindra smittspridning. Arbetet regleras enligt smittskyddslagen (13).

Syfte

Syftet med riktlinjen är att upprätthålla en god hygienisk standard, minska smittspridning, VRI och antibiotikaresistens enligt gällande författningar inom vård och omsorg samt förskola i Uppsala län. För verksamheter som bedriver vård och omsorg innefattar det även tydliggörande av ansvarsförhållanden, resurser, aktiviteter och processer. Riktlinjen utgör underlag för verksamheternas lokala rutiner.

Omfattning

Riktlinjen beskriver samverkan mellan Vårdhygien, Smittskyddsenheten och kommunerna i Uppsala län avseende de kvalitetsområden som säkerställer god hygienisk standard och patientsäkerhet.

Genomförande

Det är viktigt att beakta att insatser sker i människors eget hem, antingen ordinärt eller särskilt boende. Detta innebär att smittförebyggande insatser behöver utformas med respekt för individers självbestämmande och rörlighet och samtidigt iakttas smittskyddslagens bestämmelser. Därav bör det framgå inom respektive huvudman hur dessa anvisningar hanteras i respektive verksamhet för säkert genomförande.

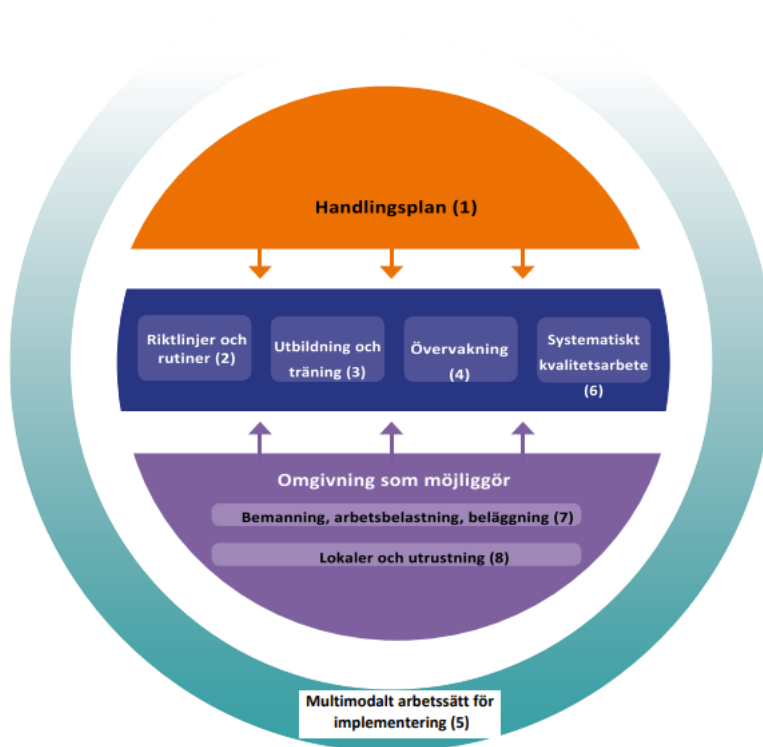
Kvalitetsområden - Nationell vägledning

Utgångspunkt för riktlinjens kvalitetsområden utgår från de åtta kärnområdena som beskrivs i [Vårdhygien | Kunskapsstyrning vård | SKR \(kunskapsstyrningvard.se\)](#)

Dessa är:

1. Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning.
2. Evidensbaserade styrande och stödjande dokument.
3. Utbildning och träning.

4. Registrering och övervakning av vårdrelaterade infektioner.
5. Multimodalt arbetssätt för implementering och systematiskt förbättringsarbete vilket beskrivs enligt följande områden och bör vara en del av handlingsplanen:
 - a. Skapa resurser (ekonomi, personal, utrustning) (Bygg upp).
 - b. Praktisk och målinriktad träning i korrekt arbetssätt (Lär ut).
 - c. Mätning och återkoppling av indikatorer för att mäta förändringar (Utvärdera effekten).
 - d. Påminnelser och kampanjer som håller frågan ständigt levande (Sälj in budskapet).
 - e. Fokuserad, pådrivande ledning och en aktiv patientsäkerhetskultur (Organisationskultur).
6. Systematiskt kvalitetsarbete – mätning och uppföljning av strukturer och processer.
7. Bemanning, arbetsbelastning och beläggningsgrad.
8. Lokaler och utrustning.

Figur 1. Visuell presentation av de 8 områdena i *Vägledning för vårdhygieniskt arbete* som visar hur dessa samverkar.

Figuren är en svenskspråkig version av den figur som används i *Interim Practical manual supporting national implementation of the WHO Guidelines on Core Components of Infection Prevention and Control programmes* (World Health Organization 2017).

Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning

Länets kommuner ansvarar för att det upprättas en övergripande handlingsplan för vårdhygieniska processer och strukturer i syfte att förhindra vårdrelaterade infektioner och smittspridning. Handlingsplanen ska upprättas av respektive ledning i samarbete med Vårdhygien samt Smittskyddsenheten och ska innehålla konkreta aktiviteter och mätbara mål utifrån kvalitetsområden 2–8 som beskrivs ovan. Verksamheternas chefer är ansvariga för att medarbetare, den som beviljats vård och omsorgsinsatser och dennes närstående informeras om hur verksamheten arbetar med att förhindra vårdrelaterade infektioner och smittspridning.

Handlingsplan inför utbrott av smittsamma sjukdomar

Varje verksamhet som bedriver vård och omsorg ska upprätta en handlingsplan enligt Vårdhygien och Smittskyddsenhetens anvisning, Handlingsplan inför utbrott av smittsamma sjukdomar. Handlingsplanen ska vara känd av samtliga medarbetare och ska uppdateras varje höst. Därefter skickas handlingsplanen digitalt till Vårdhygien. Se [Utbrottshantering vårdhygien \(regionuppsala.se\)](https://regionuppsala.se/utbrottshantering-vardhygien).

Evidensbaserade styrande och stödjande dokument

Vårdhygien tillhandahåller vårdhygieniska riktlinjer för kommunal vård och omsorg. Verksamhetens chef är ansvarig för att riktlinjerna är kända och följs av verksamhetens medarbetare. Se [Vårdhygien \(regionuppsala.se\)](https://regionuppsala.se/vardhygien)

Utbildning och träning

Verksamhetens chef ska gå Socialstyrelsens E-utbildning, Förebygga och förhindra smitta samt utbildning i utbrottshantering som Vårdhygien tillhandahåller två gånger per år. [Socialstyrelsen utbildning](https://socialstyrelsen.se/utbildning)

Nyanställd personal ska gå vårdhygiens e-utbildning i basala hygienrutiner och klädregler. För att kunskapen ska hållas aktuell ska utbildningen upprepas med jämna mellanrum, men minst vart tredje år. Varje huvudman bör tillse att bemanningspersonal har möjlighet att genomföra e-utbildningen. Se e-utbildning i [Basala Hygienrutiner och Klädregler inom kommunal vård och omsorg \(bkh.nu\)](https://bkh.nu/basala-hygienrutiner-och-kladregler-inom-kommunal-vard-och-omsorg).

Verksamhetens chef bär det formella ansvaret för att gällande riktlinjer och rutiner efterföljs. Alla verksamheter inom vård och omsorg ska ha hygienombud då dessa är centrala i det förebyggande vårdhygieniska arbetet. Varje termin tillhandahåller Vårdhygien utbildning för nya hygienombud samt mätutbildning för personal som ska utföra observationsmätningar. [Uppdragsbeskrivning för hygienombud finns på Vårdhygiens hemsida, Akademiska.se](https://regionuppsala.se/uppdragsbeskrivning-for-hygienombud).

Registrering och övervakning av vårdrelaterade infektioner - Infektionsregistrering

Infektionsregistrering är obligatorisk på särskilda boenden för äldre samt boenden med korttidsplatser i Uppsala län. Syftet med infektionsregistreringen är att tjäna som ett underlag för riktat förbättringsarbete. Resultatet analyseras av verksamhetschef, ansvarig läkare och sjuksköterska samt hygienombud om eventuella åtgärder som kan behöva vidtas. Analys och åtgärder återkopplas till övriga medarbetare. Se [Infektionsregistrering kommunal vård och omsorg \(regionuppsala.se\)](https://regionuppsala.se/infektionsregistrering-kommunal-vard-och-omsorg).

Multimodalt arbetssätt för implementering

I modellen för multimodalt arbetssätt anges att det ska finnas strukturer och förutsättningar för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning i de olika verksamheterna. Vård- och omsorgspersonalens kunskap ska tillämpas i praktiken genom implementering av arbetssätt och beteenden som är hållbara över tid och som ingår i ett systematiskt förbättringsarbete. Eftersom vårdrelaterade infektioner beror på flera samverkande orsaker sker implementeringen bäst genom ett så kallat multimodalt arbetssätt.

Systematiskt kvalitetsarbete – mätning och uppföljning av strukturer och processer

Systematisk övervakning av vårdrelaterade infektioner på olika nivåer leder till minskning av denna infektionstyp. Det är betydelsefullt med tidig återkoppling av resultat för att kunna vidta effektiva åtgärder.

Observationer Basala hygienrutiner och klädregler

Observationsmätningar ska göras enligt en nationell modell framtagen av Sveriges kommuner och Regioner i syfte att nå en hög följsamhet som ligger konstant över tid. Mätningarna ska göras 1 gång per månad enligt [Kommunal vård- och omsorg Vårdhygien \(regionuppsala.se\)](http://kommunal.vard-och-omsorg.vardhygien.regionuppsala.se)

Det innebär:

- 10 observationer ska göras på varje avdelning, våningsplan eller vid ensamarbete.
- Registrering och sammanställning av mätningarna utförs enligt respektive huvudman eller vårdgivares anvisning.
- Resultatet ska analyseras och återkopplas till samtliga medarbetare.
- Brister ska åtgärdas.

Hygienrond och vårdhygienisk egenkontroll

I Socialstyrelsens föreskrift om ledningssystem för ett systematiskt kvalitetsarbete (14) anges att vårdgivaren ska bedriva egenkontroll samt ha ett system för kvalitetssäkring och uppföljning. Vårdhygien genomför hygienronder vart fjärde år på Särskilda boenden för äldre och boenden med korttidsplatser, däremellan ska vårdhygienisk egenkontroll utföras årligen.

I övriga vård- och omsorgsverksamheter ska egenkontroll utföras årligen. Varje kommun behöver utforma en lokal rutin för hur resultatet från den vårdhygieniska

egenkontrollen ska hanteras så att brister skyndsamt åtgärdas och följs upp. Se [Vårdhygienisk egenkontroll, Svensk Förening för Vårdhygien.se](#).

Avvikelsehantering

Avvikelser och vårdskador i samverkan rapporteras och hanteras enligt riktlinjen i ViS och analyseras i närvårdssamverkan och patientsäkerhetsgrupp.

Patientsäkerhetsgruppen sammanställer årligen en berättelse som presenteras i tjänstemannaledningen hälsa, stöd, vård och omsorg, TL HSVO. Se

[Avvikelsehantering i samverkan, ViS Vård i Samverkan, Region Uppsala.se \(pdf\)](#).

Forum för samarbete

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering, (MAR) har enligt författningen (15) (16) ett särskilt ansvar för patientsäkerhetsarbete vilket innebär samarbete med verksamheternas chefer och samverkan med Vårdhygien och Smittskydds enheten. Dessa träffar länets MAS och MAR för regelbunden diskussion och strategiska beslut i övergripande vårdhygieniska och smittskyddsrelaterade frågor. I Uppsala läns epidemi- och hygienråd ska det finnas en MAS representerad så att återkoppling kan ske i MAS och MAR nätverket.

Bemanning, arbetsbelastning och beläggningsgrad

Rätt bemanning och tillräckliga resurser ökar följsamheten till rutiner, minskar risken för vårdrelaterade infektioner och smittspridning.

Lokaler och utrustning

En god hygienisk standard innebär att lokaler och utrustning är utformade och hanteras på ett sådant sätt att risken för vårdrelaterade infektioner och smittspridning blir så liten som möjligt. Detta innefattar förutom hygienkrav på lokaler där verksamhet redan bedrivs, också att vårdhygieniska krav beaktas vid om- och nybyggnation av lokaler. Medicintekniska produkter och annan utrustning ska uppfylla kraven i förordningar och standarder liksom vedertagna renhetsgrader utifrån användningsområde. Detsamma gäller medel, metoder och apparatur för desinfektion och sterilisering.

Uppföljning

Länets kommuner ska årligen följa upp de mål som är upprättade i kommunernas handlingsplaner. Vårdhygien och MAS i respektive kommun har regelbundna möten där insamlade resultat och åtgärder från verksamheterna diskuteras utifrån ett lokalt perspektiv.

Avvikelser och vårdskador i samverkan rapporteras och hanteras enligt läns gemensamma riktlinjer (17) och analyseras i närvårdssamverkan och

patientsäkerhetsgrupp. Patientsäkerhetsgruppen sammanställer årligen en berättelse som presenteras i tjänstemannaledningen hälsa, stöd, vård och omsorg, TL HSVO. Se [Avvikelsehantering i samverkan, ViS Vård i Samverkan, Region Uppsala.se \(pdf\)](#).

Referenser

1. **Socialstyrelsen.** Socialstyrelsens föreskrifter om basal hygien (SOSFS 2015:10). *Socialstyrelsen.se*. [Online] <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2015-5-10.pdf>.
2. —. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om smittförebyggande åtgärder i vissa verksamheter enligt SoL och LSS (HSLF-FS 2022:44). *Socialstyrelsen.se*. [Online] <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2022-6-8005.pdf>.
3. **Arbetsmiljöverket.** Smittorisker (AFS 2018:4). *Arbetsmiljöverket.se*. [Online] <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/smittorisker-afs-20184/>.
4. **Svenska föreningen för vårdhygien,.** Byggegenskap och vårdhygien (BOV). *sfvh.se*. [Online] <https://sfvh.se/bov-byggegenskap-och-varldhygien>.
5. **Sveriges kommuner och regioner (SKR),.** Vägledning för vårdhygieniskt arbete. *skr.se*. [Online] <https://kunskapsstyrningvard.se/kunskapsstyrningvard/kunskapsstod/publiceradekunskapsstod/varldhygien.55992.html>.
6. **Region Uppsala, Smittskyddsenheten.** Frisk i förskolan. <https://regionuppsala.se/samverkanswebben/for-varldgivare/kunskapsstod/smittskydd/forskola/>. [Online]
7. **Socialstyrelsen.** Smittskyddsenheternas och smittskyddsläkarnas förutsättningar och kapacitet. *Socialstyrelsen.se*. [Online] <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2022-11-8219.pdf>.
8. **Hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO).** Strategi för närvårdssamverkan. *regionuppsala.se*. [Online] <https://publikdocplus.regionuppsala.se/Home/GetDocument?containerName=e0c73411-be4b-4fee-ac09-640f9e2c5d83&reference=DocPlusSTYR-15192&docId=DocPlusSTYR-15192&filename=Strategi%20f%C3%B6r%20n%C3%A4rv%C3%A5rdssamverkan%20i%20Uppsala%20i%C3%A4n%202021-%202020>.
9. **Socialstyrelsen.** Socialstyrelsens termbank. *Socialstyrelsen.se*. [Online] <https://termbank.socialstyrelsen.se/>.
10. —. Tillgång till vårdhygienisk kompetens - Vårdgivares behov av stöd i arbetet med att förebygga vårdrelaterade infektioner. *Socialstyrelsen.se*. [Online] <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2021-8-7509.pdf>.

11. **Strama.** Strama Region Uppsala. *Region uppsala.se*. [Online] <https://regionuppsala.se/samverkanswebben/for-vardgivare/kunskapsstod/strama-region-uppsala/>.
12. **Vårdhygien.** Vårdhygien. *Akademiska.se*. [Online] <https://www.akademiska.se/for-vardgivare/sektioner/Vardhygien/>.
13. **Riksdagen.** Smittskyddslag (2004:168). *Riksdagen.se*. [Online] https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/smittskyddslag-2004168_sfs-2004-168.
14. **Socialstyrelsen.** Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för ett systematiskt kvalitetsarbete. *Socialstyrelsen.se*. [Online] <https://patientsakerhet.socialstyrelsen.se/lagar-och-foreskrifter/foreskrifter-och-handbocker/sosfs-20119/>.
15. **Riksdagen.** Hälso- och sjukvårdslag (2017:30). *Riksdagen.se*. [Online] https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso--och-sjukvardslag_sfs-2017-30.
16. —. Patientsäkerhetsförordning (2010:1369). *Riksdagen.se*. [Online] https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/patientsakerhetsforordning-20101369_sfs-2010-1369.
17. **Hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO).** Vård i Samverkan (ViS). *Region uppsala.se*. [Online] <https://regionuppsala.se/samverkanswebben/samverkan-och-utveckling/halsa-och-var/d/halsa-och-var/d/vard-i-samverkan/>.

Dokumenthistorik

2019-12-18 Tillägg har gjorts för att förtydliga samverkan mellan Strama, Region Uppsala och all kommunal verksamhet avseende arbete mot antibiotikaresistens vilket även omfattar förskolan. Ett förtydligande har gjorts kring hur förskolan ska genomföra egenkontroll av hygienrutiner.

2020-06-17 Tillägg har gjorts utifrån de situationer som tillkommit till följd av Covid-19 pandemin. Tilläggen består av att varje huvudman ska upprätta en övergripande handlingsplan för vårdhygieniska processer och i den ta med hantering av Covid-19 enligt bilaga 1 (10-punktsprogram avseende Covid-19).

2020-06-24 Dokumentet har uppdaterats med förtydligande i kapitel Basala hygienrutiner samt punkt 6 i bilaga 1 avseende vikten av att handdesinfektion ska finnas lättillgängligt i varje vårdmoment och bör installeras i hemmet vid varje boende efter dialog och samråd med den enskilde.

2020-09-15 Redaktionellt förtydligande av vikten av individuell planering avseende behov av karantän (Covid – 19).

2020-10-15 Efter konsensus med Vårdhygien och Patientsäkerhetsgrupp i samverkan med TL-HSVO tas begreppet karantän bort och ersätts med information om vikten av att ge personer stöd avseende fysisk distansering till medboende.

2021-05-11 Bilaga 2 Ställningstagande till anpassning av smittförebyggande åtgärder avseende source control har tillagts efter beslut i TL HSVO. Bilagan gäller från 17 maj -21 och utgår från Folkhälsomyndighetens (FHM) beskrivning av förutsättningar för nedtrappningar av smittskyddsåtgärder och hur detta ska hanteras av kommunerna i Uppsala län.

2021-06-14 Bilaga 2 tas bort. Beslut har fattats i TL HSVO 10 juni i samråd mellan länets MAS och Vårdhygien att nedtrappning avseende skyddsutrustning ska ske i konsensus för länets huvudmän och enbart beskrivas i Vårdhygiens dokument - Hygienrutiner inom kommunal vård, Uppsala län.

2022-02-09 Kapitel om covid 19 har justerats till följd av förändrade nationella rekommendationer avseende skyddsåtgärder. Justeringarna utgår från det som överenskommit mellan smittskydd, vårdhygien och länets MAS samt efter beslut i TL HSVO 2022-02-08.

2022-06-01 Rutin att vårdtagare i särskilt och ordinärt boende ska få stöd i att beakta fysisk distansering för att undvika risk för smitta har tagits bort efter beslut i TL HSVO 2022-05-24.

2023-01-16 Övergripande revidering av innehållet. Dokumentet utgår nu från NAG Vårdhygiens Vägledning för vårdhygieniskt arbete med vissa regionala anpassningar. I avsnittet Genomförande har samtliga aktiviteter reviderats. Bland annat har omfattning och krav på Handlingsplan för att förebygga vårdrelaterade infektioner och smittspridning samt Handlingsplan inför utbrott av smittsamma sjukdomar inom alla verksamheter som bedriver vård och omsorg tydliggjorts. Anvisningar för Förskola har förflyttats till Bilaga 1. Den tidigare bilagan 10-punktsprogram avseende Covid-19 är borttagen, vissa delar av innehållet har integrerats i dokumentet.

2024-01-29 Uppdatering av länkar och referenser. Rutiner ändrade för infektionsregistrering och observationsmätningar. Registrering och sammanställning av mätningarna utförs enligt respektive huvudman eller vårdgivares anvisning.

Bilaga 1. Förskola

Skolor och förskolor omfattas av miljöbalken (1998:808), vars övergripande syfte är att skydda människors hälsa och miljön mot risk för olägenheter [Miljöbalk \(1998:808\) Svensk författningssamling 1998:1998:808 t.o.m. SFS 2022:1799 - Riksdagen.se](#).

Barns miljöer, både inomhus och utomhus, har stor betydelse för deras välbefinnande och hälsa. Inomhusmiljön i dessa verksamheter skiljer sig från många andra inomhusmiljöer genom att många personer vistas samtidigt på en relativt liten yta. Detta ställer höga krav på bland annat ventilation och städning för att undvika dålig luftkvalitet och höga halter av partiklar som kan påverka hälsan negativt.

Folkhälsomyndighetens publikation, Tillsynsvägledning om hälsoskydd i skolor och förskolor, är ett hjälpmedel för miljö- och hälsoskyddsnämnderna i deras tillsyn enligt miljöbalken. Vägledningen kan tillämpas för alla sorters grundskolor, förskolor, gymnasieskolor, fritidshem, samt även öppna förskolor och öppen fritidsverksamhet. [Tillsynsvägledning om hälsoskydd i skolor och förskolor, Folkhälsomyndigheten.se](#).

Lokalt ombud på förskola

Ansvarig rektor på förskolan bör utse lokalt ombud med ansvar för att skriftliga rutiner och informationsmaterial gällande infektioner, smittskydd och hygien finns och tillämpas inom förskoleverksamheten. Ombud ansvarar för att övrig personal inom verksamheten utbildas och fortlöpande informeras om nyheter inom området.

Utbildning

Smittskyddsenheten tillhandahåller information via Smittskyddsenhetens hemsida för FRISK i förskolan (6). Ombud skall beredas möjlighet att delta i FRISK-utbildningar anordnade av Smittskyddsenheten för att kunna fullfölja sitt uppdrag och få behövlig kunskap om antibiotikaresistens och infektionssjukdomar. Utbildningen rekommenderas vara obligatorisk och ska upprepas regelbundet.

Egenkontroll vid förskola

Rektor vid förskola ansvarar för att i samverkan med utsett lokalt ombud årligen genomföra kontroll av hygienrutiner med stöd av Smittskyddsenheten rekommenderade [Checklista för bättre hygien i förskolan \(regionuppsala.se\)](#)